

Falakon belül

Interjú Dr. Literáty Zoltánnal

Kedves Olvasó!

Az Falakon belül rovatban ezúttal Literáty Zoltán tanár úr gondolatait olvashatjuk a Hittudományi karon folyó munkáról, a diákságról, és arról, hogy számára mi a fontos az oktatás során. Bepillantást nyerhetünk általa egy olyan világba, ahol a katedra és a szószék egyaránt fontos szerepet játszanak.

Mi az, ami fontos számodra az oktatásban?

Először is köszönöm a felkérést, megtisztelő számomra. Másodszer a témával kapcsolatban úgy érzem, hogy a mögöttem lévő 14 évnyi oktatási tapasztalat soknak nem mondható, ezért a válaszaim hiányosságait kérem, hogy az olvasó ennek tudja be.

Hogy mi a fontos számomra az oktatásban? Válaszomat három pontban (☺) tudom összefoglalni.

Kezdem a legszemélyesebb részével, azaz magammal mint **okozattal**. Szeretem a teológiát mint tudományt, és szeretem a teológiát mint intézményt is. Ezt a kettőt nagyon fontosnak tartom. Ugyan nem tudom, milyen lenne, ha nem szeretném őket, de azt gondolom, hogy akkor nem is csinálnám. Istennek olyan ajándéka ez számomra, ahol a munka nem csak verejték és kínlódás, hanem áldás is egyszerre. Áldás, hogy magam is tanulási folyamatban lehetek, akár a teológia tudományáról van szó, akár saját személyiségemről, és áldás az is, ha láthatok gyümölcsöket.

Folytatom a jelen **folyamatával**. Gyakorlatias (másképpen szólva: problémamegoldó) személyiség lévén külön öröm számomra, hogy a gyakorlati teológiával foglalkozhatok. Azaz a gyakorlati teológiát kihívásnak tartom, és szeretem a kihívásokat. Fontos számomra, hogy ebben a tudományágban benne van a mozgás, az esemény, a történet. Az egész teológia dina-

mikussá, jelenné/jelenséggé válik ebben a folyamatban, és fordítva, az egész gyakorlatunk teológiává. Ez az oda-vissza való mozgás meghatároz engem mint oktatót, és mint lelkipásztort is.

És a **célok** között fontosnak tartom az előzőeket, hogy a hallgatók szeressék meg a teológiát és fedezzék fel benne a dinamikát, ahol a SZÓ történni kezd, ahol a Krisztus esemény jelené válik, a teológia mozgásba lendül, és az élet ezáltal gazdagabbá lesz. Hogy ezt a célt tanárként hogyan lehet elérni? Nos, ezt tanulom 14 év óta, s ez az idő, úgy érzem, meglehetősen kevésnek bizonyult.

Említetted a lelkipásztorságot is. Hogyan tudod a teológiai oktatást és a gyülekezeti lelkipásztorságot együtt csinálni?

Nos, a kérdés dialektikus, azaz az idő szempontból valóban lényeges: vagy-vagy. Hogyan fér bele két teljes értékű munka 24 órába? Én ezt úgy tudom megoldani, hogy magamtól veszem el (pl. éjszakák, hétvégék, nyári időszak) és bizonyos értelemben – sajnos – a családomtól is.

De véleményem szerint ez a kérdés egy másik szempontból is megközelíthető, az is-is szempontjából. Lehet-e úgy tekinteni a lelkipásztori szolgálatra az esetemben, ami kiegészíti a gyakorlati teológiai oktatást? Azt gondolom, hogy lehet. Az ok pedig egyszerű: mivel hallgatóinkat nagy százalékban lelkipásztori feladatokra készítjük fel, így a lelkipásztori praxisom hátrányt nem jelenthet. Idén például lelkipásztori kapcsolataimnak köszönhetően került megszervezésre a Lelkipásztori létforma szeminárium, ami eddig: a visszajelzések alapján, és a magam igényei szerint is, nagyon beváltotta a hozzá fűzött reményeket. Arról nem is beszélve, hogy a meghívott előadóink olyan teológus ifjúsággal találkoznak, akik komoly hivatástudattal rendelkeznek, nyitottak, érdeklődők. Ez például

hídépítés is a teológiai képzés és az egyház között, amit fontosnak tartok, és örülök, hogy ha kicsi is, de szerepem lehet benne.

Milyennek látod a képzést?

Nincs teljes rálátásom a teljes képzésre, és sajnos nem fordítok elég időt arra, hogy a tanártársaimmal átbeszéljem az ő koncepciójukat. Persze a diákok visszajelzései engem is elérnek, bár jobb szeretem azokat hallani, amelyek rám vonatkoznak és az én óráimat illetik.

Először is hasznosnak tartom, hogy megalapozott teológiai képzést kapnak a karunkon tanuló hallgatók. Ezen alapok nélkül nem lehetne tovább építkezni, pl. nem lehetne jól prédikálni sem. Egyetértek Barth Károllyal, aki így kezdi Homiletikáját: „az egész teológia az igehirdetésért van.” De ez fordítva is igaz: teológia nélkül nincs igehirdetés. Jó, ha erre minél hamarabb mindenki ráeszmél. Karunkon, úgy gondolom, ehhez az eszméléshez minden adva van.

Emellett gyakorlati teológiát tanítóként örülök, hogy a homiletika oktatását és gyakorlását fontosnak tartja karunk és elegendő óraszámmal biztosítja is azt. Bár néha örülnék még egy kis plusz lehetőségnek. Így vezettem be három éve a Prédikációírás ABC-je kötelezően választható szemináriumot, amely szervesen illeszkedik a Homiletika 1 előadássorozathoz. Ezt a tanegységet elsősorban az első évfolyamnak hirdetem meg, s szinte teljes egészében fel is veszik, így

a gyakorlati homiletika oktatása heti 45 perc helyett máris 135 percre bővül, ami nagy könnyebbség nekem. A döntés oka az volt, hogy éveken át azt láttuk Nagy István kollégámmal együtt, hogy a homiletika kollokviumon általában jeles osztályzatok születtek, ugyanakkor a következő esztendőben a homiletikai gyakorlaton pedig nem sikerültek a prédikációk. Azaz gond volt az elmélet gyakorlatba való átültetésének folyamatával. Ezt igyekszik most pótolni például a megnevezett szeminárium. Nagy öröm látni a fejlődést az első évfolyamosok esetében. Például: egy októberi és egy márciusi prédikáció összehasonlításakor. (Konkrét példákkal rendelkezem ezekre nézve.) Ilyenkor visszaigazolódni látom a gyakorlatra helyezett hangsúly fontosságát.

Annak is örülök, hogy a 7. és a 10-11. féléveken található gyakorlati idő lehetőséget ad arra, hogy az elsajátított teológiát a hétköznapi élet szintjén is láthassák, sőt szintetizálják a teológus hallgatók. Ezek nagy előrelépések a 20 évvel ezelőtti teológiai oktatáshoz képest.

A reformáció kimondta, hogy a teológia nem lehet spekulatív tudomány, vagyis a teológia hasznos, azaz alkalmazható az ember életére nézve. Jelenleg a teológiai tudás alkalmazásának az ideje 2017. Jövőre pedig 2018 lesz, és így tovább, de–szimbolikusan fogalmazva – semmiképpen sem a tavalyi esztendő. A legjobb oktatás az, ami erre a jelenidejűsége készít fel. Minden erőnkkel ezért kell dolgoznunk, hogy a reformátori teológia jelen idejű legyen. Így teszek például kísérletet a homiletikai oktatásban az ún. „médiás” prédikáció begyakorlására, aminek az eredményei lenyűgözőek tudnak lenni. Hálás dolog látni a diákokban is erre a jelenidejűsége való fogékonyságot.

Ha mindenképpen meg kellene neveznem továbblépési lehetőségeket is, akkor azt mondanám, hogy a rendszer fókuszálhatna még több célra. Képzésünk viszonylag egysíkú. Itt a parókus lelkipásztorságra való képzést értem. Ez azért nem okoz nagy gondot, mert, ahogyan mondtam, hallgatóink többsége néhány éven

belül egy parókián találja magát. De megeshet olyan is, hogy valaki nem kerül parókiára, magyarul nem gyülekezeti lelkész lesz, mert ott még nincs pl. parókia, ahol éppen gyülekezetet fog alapítani. Vagy, mert intézményi lelkész lesz stb. Egyfajta specializálódást tartanék hasznosnak, ami az általános képzés mellett a nem parókus lelkészségre készülőköt is kiképezné a rájuk váró feladatokra.

Továbbá, ha a homiletikai gyakorlatokra gondolok, hasznosabbnak tartom a kiscsoportban való foglalkozásokat (maximum 8 főig). Nagy Istvánnal néhány éve megosztottuk a nagyobb évfolyamokat a minőség szempontjából. Tavaly volt egy 8 fős évfolyamom és a velük szerzett tapasztalat is igazolja a tézisemet. El tudnám képzelni, hogy Budapesten vagy környékén szolgáló református, rendszeresen prédikáló lelképásztorok is helyt kapnak a gyakorlatok vezetésében. Ennek minden előnyével együtt az egyház és a teológiai képzés közötti hidat is meg tudnánk kicsit erősíteni.

Már másodszor említéd ezt a képet. Ilyen fontosnak látod az egyház és a teológiai képzés szoros kapcsolatát?

Talán a legfontosabbnak az egész képzés szempontjából. Úgy látom, hogy a személyi adottságok ma egy gyülekezet élén többet számítanak minden másnál. Ezért nagyon fontos, hogy 5, 10 vagy 20 év múlva kik lesznek a gyülekezetek vezetői. S ebben a közegyháznak nagy szerepe kell legyen. Hogy meghatározza pl. azt a lelkészképet, amit elvár a teológia intézményétől. (Többek között: hogy a leendő lelkészek erős elhivatottsággal rendelkezzenek, vagy legyen missziói látásuk, vagy legyenek felkészítve a jelen kihívásaira, vagy legyenek jó lelkigondozók, vagy menedzserek... stb.)

Azt gondolom, hogy a felvételi rendszerben (alkalmassági) és a hivatáskövetésben is (minősítés) komoly szerepet kellene vállalnia gyülekezeti, megyei vagy akár kerületi szinten. S természetesen nincs minőség áldozatvállalás nélkül, ennek a feltételeit is át kellene gondol-

ni. Úgy érzem, hogy a teológia intézménye a közös felelősségben partner ma is és az lenne a jövőben is, hiszen a célunk egy: alkalmas lelkészek kerüljenek a gyülekezetek élére.

Milyennek látod a teológus hallgatókat?

Szerethetőknek és értékeseknek.

Bővebben?

Sokfélék vagytok, ezért sokféle tapasztalatom is van.

Nagyon értékelem a diákokban, hogy belső hivatástudatuk van olyan erős, hogy nem adják fel az első években a teológiai ismeretek megszerzéséhez szükséges kemény munkát. Szeretem a nyitottságukat és a vitaképességüket. Erősnek látom az igazságérzetüket. Néha úgy érzem, hogy mélyülniük kell még a tudományokkal szembeni alázatban. Szeretem a közvetlenségüket, és azt is, hogy hajlandóak még velem, lassan-lassan ősz emberrel tegeződni. Felnőttként tekintek rájuk, ezért néha nem könnyű mit kezdenem egy-egy illetlen viselkedéssel (pl. hiszti), de ilyenkor azzal nyugtatom magam, hogy legalább el merte – ki merte „így” – mondani, amelyet a felém való rejtett bizalom jelének veszek (pl. hogy nem torlom meg a viselkedését).

És egy bölcs zsidó mondással zárom, amit én is úgy hallottam: sokat tanultam a mestereimtől, de még többet a diákjaimtól.

Hát ilyennek látlak Titeket, a nagy szavakon túl Isten választottjainak, akikkel most együtt dolgozhatok, és ezért nagyon hálás vagyok.

Köszönjük az őszinte gondolatokat! Az Olvasók nevében is kívánom, hogy minden köztünk és a gyülekezetben végzett szolgálodat egyaránt Isten áldása kísérje és segítse továbbra is!

Gulyás Dóra